

Tanítási tervezet

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2022.11.15. 08.15–09.00

Iskola, osztály: ELTE Apáczai Csere János Gimnázium és Kollégium, 10. C

Iskola neve és címe: ELTE Apáczai Csere János Gimnázium és Kollégium, 1053 Budapest, Papnövelde utca 4-6.

Tanít: Karáth Péter Zoltán

Témakör megnevezése: Gazdaságföldrajz

Tanítási egység (téma) címe: A turizmus földrajza

Az óra (jellemző) típusa: Új ismereteket szerző és feldolgozó óra

2. Tantervi követelmények

2.1. A tanítási óra oktatási céljai: A turizmus fogalmának és fajtáinak megismerése, földrajzi vonatkozásainak, térbeliségének, illetve a társadalomra, helyi kultúrákra, gazdaságra, valamint a környezetre gyakorolt hatásának vizsgálata.

2.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai: Csoportos ismeretszerzés és együttműködés gyakorlása. A logikus gondolkodás fejlesztése, az ok-okozati kapcsolatok feltárása, illetve szöveges és statisztikai jellegű források használata és feldolgozása.

2.3. A tanítási óra nevelési céljai: A nevelési cél a diákok csoportkohéziójának javítása, Fontos, hogy felismerjék a globalizált világban a turizmus hogyan befolyásolja a helyi kultúrát, milyen hatással van az egyes társadalmakra.

2.4. Oktatási követelmények:

a. Fogalmak:

- új: Turizmus, turizmus fajtái,
- megerősítendő: tercierszektor, szolgáltatás, közlekedés, globalizáció

b. Összefüggések:

- új: Turizmust kiváltó adottságok és telepítőtényezők (környezetei és társadalmi), tömegturizmus-túlturizmus. Idegenforgalom előnyei és hátrányai (gazdasági, társadalmi és környezeti hatásai).
- megerősítendő: A globalizáció és a közlekedés hatása a turizmusra.

c. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek: Grafikon és adatsorok elemzése: turizmus irányai, turisták számának növekedése, csoportmunkában

feldolgozandó mellékletek: (Balaton-vendégéjszakák, alpesi turizmus, hómenyiség változása az Alpokban, hotelek száma Benidormban, képelemzés-turizmus tájálalakító szerepe)

- d. Fejlesztendő készségek, kompetenciák: Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a turizmus okozta globális és helyi kihívások megoldásain keresztül; Anyanyelvi és kommunikációs kompetenciák fejlesztése a csoportmunkát lezáró rövid bemutató megtartásával. Társas kompetenciák a páros és csoportos munkaformával, matematikai kompetenciák a statisztikák, gazdasági grafikonokvizsgálatával. Szociális kompetenciák és tolerancia erősítése: más népek, kultúrák iránti érdeklődés felkeltésével. Környezettudatos szemlélet fejlesztése.
- e. Főbb tanulói tevékenységek: A tanulók az óra alatt önállóan, párosukkal, illetve csoportmunkában fognak dolgozni. Önálló gondolkodás, aktív részvétel, grafikon- és statisztikaelemzés, feldolgozás, konklúziók ismertetése rövid bemutató formájában (csoportonként).

3. Szemléltető és munkaeszközök

Prezentáció

Pármunkához kártyák – turizmus fajtái

Feladatlap forrásokkal a csoportmunkához

Tankönyv (OH Földrajz 10. tankönyv) ábrái és statisztikái.

Földrajzi atlasz, okostábla, krétatábla.

Nemzetközi turizmus-országok: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/most-visited-countries>

4. Felhasznált irodalom

2012-es NAT-hoz írt kerettanterv 10. osztályosoknak

2020-as NAT-hoz írt kerettanterv 10. osztályosoknak

Arday István – dr. Czifrusz Márton – Horváth Tamás: Földrajz 9-10. tankönyv II. kötet. Oktatási Hivatal. Budapest. 2021. 125-127.

Arday István – Rózsa Endre – Ütőné – Visi Judit: Földrajz II. a középiskolák 10. évfolyama számára. Műszaki Könyvkiadó. Budapest. 2012.

Makádi Mariann (2020): A földrajztanítás módszertani alapjai - Mielőtt tanítani kezdene... ELTE TTK FFI Földrajz szakmódszertani csoport, Budapest.

Makádi Mariann (szerk.) (2013): Tanulási-tanítási technikák a földrajztanításban, Eötvös Loránd Tudományegyetem.

5. Az óra részletes felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Munkaforma	Eszköz
0–1'	Jelentés. Adminisztráció. Diákok köszöntése.	Üdvözlés	–	–	–
2–4'	Bevezető gondolatok (Ismétlés-Elméleti háttér-Ráhangoló feladat) (<i>Elevenítsük fel a gazdasági ágakról tanultakat! A turizmust melyik szektorhoz soroljuk?</i>) Sokan a „béke iparágának” nevezik. <i>Miért?</i> Az idegenforgalom fő célja: más tájak, országok természeti és kulturális értékeinek megismerése, felfedezése, illetve pihenés, rekreáció a munkás mindennapok után.	tudásanyag ismétlése, rendszerezése	tanári kérdések	frontális munka	–
5–9'	Pármunka – A turizmus fajtái (<i>Párosítsák össze az idegenforgalom egyes ágait a felsorolt példákkal</i>) Kis kártyákon rövid szituációk és példák, padtárssal párosítsák össze majd 1-1 példát ismertetve közösen összeszedjük, ellenőrizzük.	tudáselemek rendszerezése Ráhangolás (Tanár: ismerteti a feladatot a tanulókkal. Diákok: párok megkeresése)	diákok páros feladatmegoldása	pármunka	előre elkészített kis kártyák
9–17'	Ábraelemzés <i>Miért globalizálódott a turizmus?</i> <i>Hogyan oszlik meg a világturizmus az egyes régiók között? Mi a vonzó terület és miért (Ők miért mentek oda?)</i> Melyek a fő célországok? <i>Melyek a legjelentősebb turistacélpontok? –Mely országok tartoznak bele Önök szerint a top 10 célország közé? Indokolják meg a döntésüket! – melyikben van meleg tenger, síelés hegység, kulturális örökség</i> Top 10 legnépszerűbb ország a turisták körében: <i>Nevezzen meg ezek közül néhány turistalátványosságot, vonzerőt! Melyikben van meleg tenger, síelés, hegység, kulturális örökség...stb.</i> ○ Franciaország Top 10 leglátogatottabb város Európában:	tudáselemek rendszerezése, közös elemzés, térképi vizsgálódás, telepítőtenyezők összegyűjtése a diákokkal valós példákon keresztül	tanári kérdések, tanár-diák párbeszéd, ok-okozat közötti összefüggések feltárása, tanári közlés magyarázat	frontális munka	prezentáció, Táblázat-ppt okostábla, atlasz

	○ Párizs ○ Budapest Önök szerint hányadik helyen áll? - Gyűjtsék össze mi milyen tényezők miatt emelkednek ki? - Földrajzilag vonzó célpontok: ○ napsütéses tengerpart ○ magas hegységek ○ kulturális emlékek				
(Csak, ha jut rá idő!)	Melyek a fő kibocsájtó országok? – Kiegészítő, pótanyag (Csak, ha jut rá idő!) - Mi tette lehetővé a nemzetközi turizmust? Növekvő jólét, pénzmegtakarítás, szabadidő növekedése -> Tipikusan tehát a fejlett világ teheti meg, hogy utazzon - Hogyan segítette a közlekedés fejlődése és olcsóbbá válása a turizmus fejlődését? – közlekedés fejlődése -> jó és szerteágazó, gyors és relatív olcsó közlekedési lehetőségek (<>történelmi példák) -> globalizáció -> „összement a világ” - Emlékezzenek vissza a globalizáció és a közlekedés órán tanultakra! Tömegturizmus	új ismeretanyag korábban tanultak felevenítése, rendszerezése	tanár-diák párbeszéd, ok-okozat közötti összefüggések feltárása	frontális munka	prezentáció, okostábla, atlasz
18-22'	Miként járul hozzá a gazdasági növekedéshez a turizmus? - Melyek a turizmus legfontosabb gazdasági hatásai? - Milyen elsődleges, másodlagos, illetve nem mérhető bevételi forrást jelent? - Mérete, bevétele nehezen mérhető – tipikus és nemtipikus bevételek összegyűjtése Turizmus árnyoldala - nagyon érzékeny, kiszolgáltatott szektor - válságok: pl.: bezárt szálloda-> komplett ágazatok-> dominóhatás->magával rántja a közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó ágazatokat is - szezonális – Hol különösen nagy probléma ez Magyarországon és külföldön? – Balaton, tengerpart	új ismeretanyag közös feldolgozása, logikai sorok felállítása	tanári kérdések „provokatív” példákkal-> rávilágítás, árnyalás	frontális munka	prezentáció, okostábla, atlasz
23-26'	A kiutazó turisták számának változása a világon (grafikonok) - Miért nő folyamatosan a turizmusban részt vevők száma? - Miért ingadozik a kiutazó turisták száma?	Az aktualitások, hogyan hatnak a turizmusra, gazdaságra, személyes életük, szokásaik is	Grafikonelemzés: tanári kérdések, tanár-diák párbeszéd, ok-	frontális munka	prezentáció, okostábla

	<u>Nagy visszaesések:</u> - <i>Mi az oka, milyen helyi, világpolitikai változások következtek be?</i> - o háború, terrorizmus (9/11), energiaárrobbanás, gazdasági recesszió... - <i>Vajon miként folytatódik a grafikon vonala?</i> - o Covid19 - <i>Hogyan hatottak azok rövid és hosszútávon az üdülési szokásokra? Önöknél maradt-e el emiatt utazás, azóta bepótolták vagy inkább otthon maradnak? -> grafikon újra emelkedik</i>	hatással vannak a nagy egész működésére.	okozat közötti összefüggések feltárása akt		
27–43'	Forrásfeldolgozás (8 perc) Csoportmunkában négy témakört dolgoznak fel (<i>Olvassák el figyelmesen a pontos feladatkiírást, majd a mellékelt kérdések mentén vizsgálják meg alaposan a forrásokat (képi, szöveges, adatsor, ábra)</i>!) A. Szezonális turizmus B. Túlturizmus C. Alpesi turizmus D. Mediterrán turizmus Bemutató (4x2 perc) A csoportok közül mind a 4 témakörből meghallgatunk egy-egy diákot, aki bemutatja röviden (1-2 perc) az osztály előtt, hogy mire jutottak. /Mivel több csoport van mint téma ezért többen is fognak ugyanazon a témán dolgozni, aki nem mutatja be a hozzászólás keretében a végén kiegészítheti, ha ők más eredményre jutottak, vagy más megoldási tervvel állnának elő./	Tanár: segédanyagok kiosztása, feladat ismertetése a diákok munkájának megfigyelése, probléma esetén segítése. Diákok: önálló csoportmunkája-anyagfeldolgozás, bemutatóe <i>Válasszanak maguknak a csoportban felelősöket a gördülékenyebb munka érdekében (jegyző, szóvivő...)</i>	A diákok önállóan dolgozzák fel a négy témakört, keresnek választ, magyarázatot feltett kérdésekre, problémákra, illetve készítenek megoldási tervet.	csoportmunka (4 fős csoportokban)	feladatlap (forrásszemelvények, adatsorok, grafikonok) – <i>melléklet (III.)</i> PPT-n is kivetítve a csoportok bemutatóihoz szánt források
43–45'	Óra lezárása <i>Változott-e valamiben a turizmusról alkotott képük az óra elejéhez képest?</i> Házi feladat: Készíts bakancslistát! Melyik az az 5 hely a világon, ahová szívesen elutaznál és miért?	konklúzió közös megállapítása	tanári reflexió a bemutatókra és a csoportmunkák dinamikájára	frontális módszer	–

6. Mellékletek jegyzéke

- I. PPT- emailben mellékelve
- II. Kártyák

<i>Mátyás jelentkezett a SpaceX-nél, hogy Farkas Bertalan nyomdokaiba léphessen.</i>	űrturizmus
<i>Ibrahim hite szerint ellátogat Mekkába, hogy megkerülje a Szent Követ.</i>	vallási turizmus
<i>Gréti a barátnőjével kimegy Parndorfba, hogy a jó áron szerezzen be márkás cipőket az outletben.</i>	bevásárlóturizmus
<i>Csanád a hétvégén elrepül Firenzébe, hogy megtekintse az Uffizi képtárat.</i>	kulturális turizmus
<i>Márk részt vesz a New Yorkban rendezett energiaügyi csúcson.</i>	konferenciaturizmus
<i>Csoma születésnapja alkalmából raftingolni megy Ausztriába.</i>	kalandturizmus
<i>Ádám nagyon örül az Bayer sikereinek, ezért elutazik Münchenbe, hogy élőben nézhesse a BL-meccset.</i>	sportturizmus
<i>Vanda családja a nyári szünetben elutazik egy hétre az a francia tengerpartra, hogy kipihenjék magukat.</i>	üdülőturizmus
<i>Csiszár tanár úr, ezért az őszi szünetben ellátogat Miskolctapolcára egy termálhotelbe, hogy kicsit kipihenje magát.</i>	wellness turizmus
<i>Bogi és Katica elutaznak a hétvégén a Balaton-felvidékre, hogy nyugodt környezetben feltöltődjenek az iskolai hajtás után</i>	faluturizmus
<i>Botond elkíséri unokatestvérét egy szekszárdi borkóstolóra.</i>	gasztroturizmus
<i>A 10. C tavasszal a Hegyestűre utazik terepgyakorlatra, hogy megvizsgálja a tanúhegyek fő jellemzőit.</i>	tanulmányi kirándulás
<i>Dániel nagyszülei a múlt hétvégén Bükfürdőre utaztak feltöltődni.</i>	gyógyturizmus

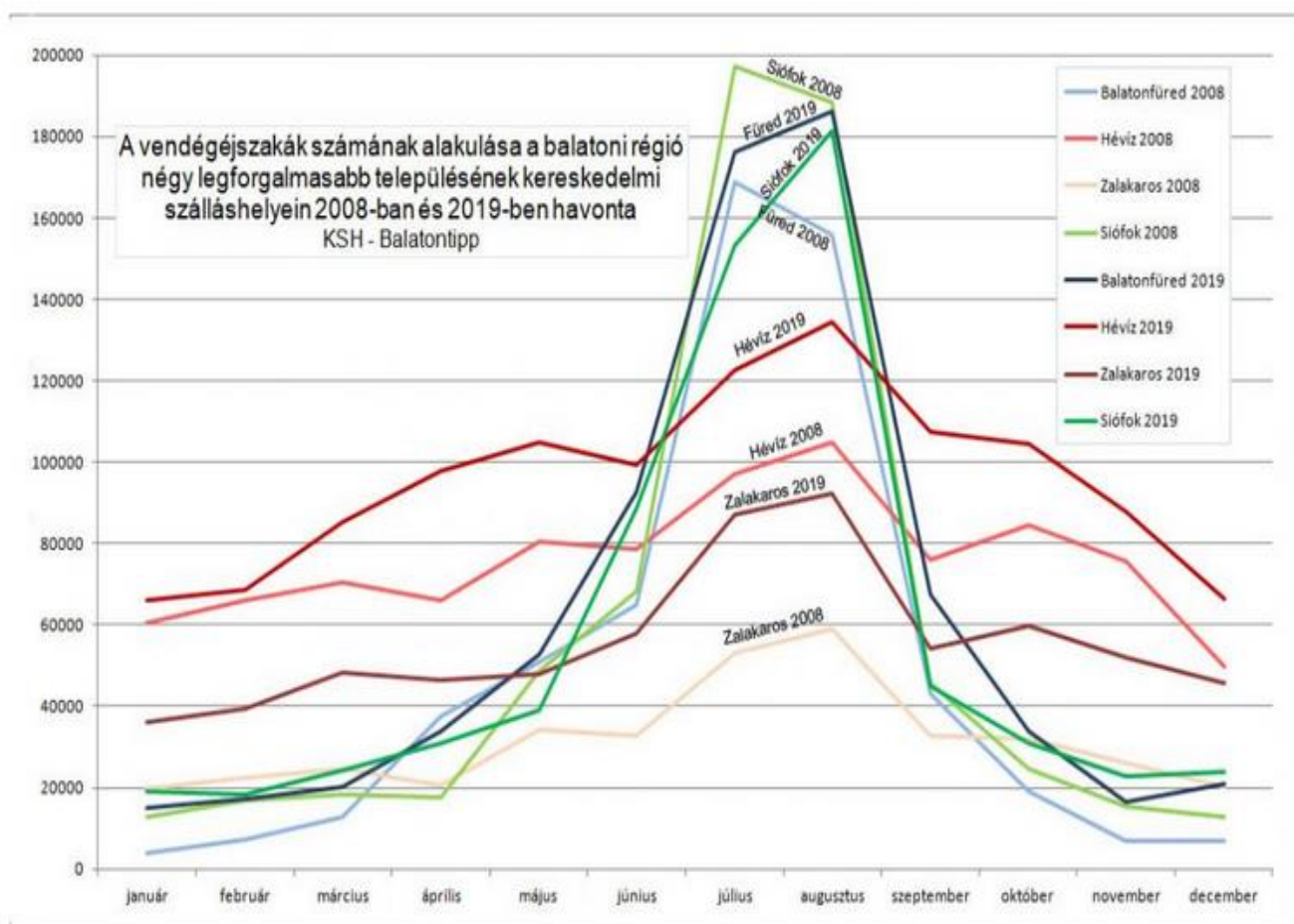
- III. Feladatlapok (A,B,C,D) csoportmunkához

A. Szezonális turizmus

Készítsenek megoldási tervet, javaslatot hogyan helyeznék többlábra, miként bővítenék ki a szezont a Balatonnál?

- Képzeljék magukat egy település képviselőinek, mit tennének, ha lehetőségük lenne EU-s és hazai pályázati forrásból fejleszteni? Mire költenék, hogy ne csak 1.5 hónapig tartson a szezon?*
- Bemutatójukban röviden ismertessék az alap problémát, illetve vázolják fel milyen megoldási elképzeléseik születtek!

Idényszerű vagy nem folyamatos turizmusról akkor beszélünk, amikor a turizmus csak az év bizonyos időszakában ismétlődik meg rendszeresen. Az idényszerű turizmusnál nagy gondot okoz, hogy a fogadóképesség sok eleme eszközigényes és nem lehet csak a szezon tartamára időzíteni. Az egyévtizedes turizmus csak egy időszakban jelent tömeges forgalmat. Nyári jellegű turizmusa van a vízpartoknak (például hazánkban a Balatonnak), és ősztől tavaszig tartó „téli idény” jellemzi például Afrika földközi-tengeri partvidékeit.

B. Túlturizmus

Olvassák át figyelmesen a szöveget, majd beszéljék meg milyen problémákkal küzdenek a velenceiek!

- a. *Milyen megoldási javaslatok lennének, hogyan csökkenthető a helyi lakosság és a turisták közötti konfliktus? Váoljanak fel különböző lehetőségeket!*
- b. *Gyűjtsenek érveket a helyi turizmus korlátozása mellett és ellen a szemelvény és az ábrák felhasználásával!*
- c. *Érveiket, megoldási javaslatokat, röviden ismertessék is az osztály előtt!*

A 20. század végére a tömegturizmus olyan méretűvé vált, amely már kedvezőtlen hatást gyakorolt egyes turisztikai látványosságokra és azok természeti környezetére. **Turisztikai túlterhelésnek** (túlturistasodásnak, overtourism) nevezzük, ha egy fogadóterületre olyan sok turista érkezik, hogy a helyi lakosság vagy a természeti környezet számára a turizmus már inkább káros, mint hasznos. pl.: Velence, Barcelona

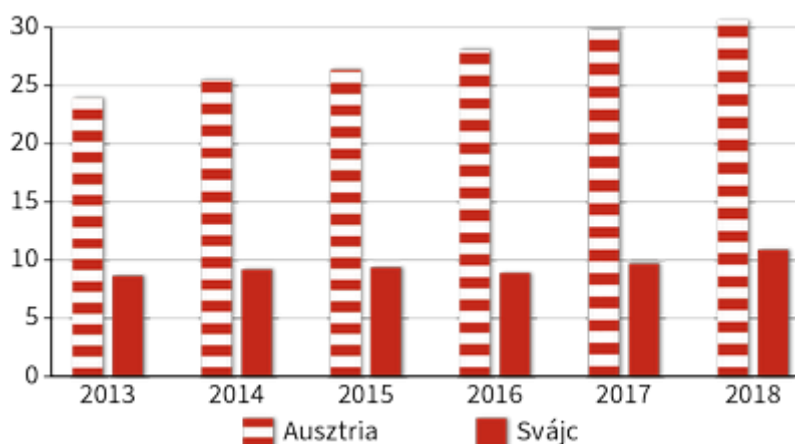
Nem szeretnék a helyiek, hogy a 2020-as koronavírus-járvány után ismét elárhassák a turisták Velencét. Senki sem gondolta volna, hogy néhány hónappal évezredes története egyik legnagyobb áradása után Velencének ismét óriási kihívással kell szembenéznie. Mégsem szomorkodik mindenki. Bár a vendéglátók a tönk szélére sodródtak, a helyiek örülnek, hogy végre visszakapták városukat, és nem kell turistacsoportokon átverekedniük magukat, ha leugranak a boltba. Persze a járványszabályok itt is megkerülhetetlenek. Vannak, akik egészen egyedülálló módját választották a társasági távolságtartásnak: még bevásárolni is motorcsónakjukkal járnak a szűk lagúnákon. „Felfedeztem egy teljesen új Velencét, még sohase láttam ilyennek. Remélem, a vészhelyzet után a városvezetés megtalálja az arany középutat. Azt szeretném, hogy ne legyen ennyire üres, de azért túlzsúfolt se” – magyarázta egy helyi lakos reménykedve.

C. Alpesi turizmus

Vizsgálják meg, majd mutassák be az alpesi országok turizmusának jellemzőit a szemelvény és az ábrák felhasználásával! Az alábbi kérdések segítenek:

- Hasonlítsák össze az Ausztriába és Svájcba látogató turisták számát!*
- Melyik ország kínálja drágábban turisztikai szolgáltatásait? 2018-ban Ausztriában 25 milliárd USD, Svájcban 48 milliárd USD bevétel származott a turizmusból.*
- Miért fenyegeti veszély az Alpok téli turizmusát?*
- Hogyan rendeződhet át térben az éghajlatváltozással az Alpok téli turizmusa?*
- Hogyan alkalmazkodhat Ausztria és Svájc turizmusa az éghajlatváltozáshoz? Használják a táblázat adatait is!*

Az alpesi országoknak busás hasznot hoz a turizmus. A téli és extrém sportok lehetősége, a vadregényes tájak, a jól felszerelt üdülőhelyek, a nagy történelmi múltú városok (főleg Zürich, Genf, illetve Bécs), a kulturális rendezvények (Bécs, Salzburg) vonzzák a turistákat. Teret hódított a konferenciaturizmus is, számos nemzetközi szervezet székhelye például Genf és Bécs.

A turisták száma

A hómennyiség változása az éghajlatváltozás hatására különböző magasságokban az Alpokban

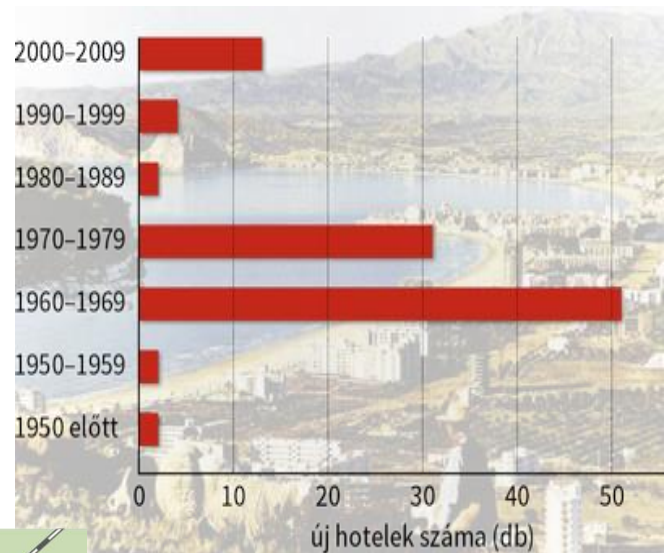
Magasság (m)	Jelenlegi hó mennyisége (10 ⁹ m ³)	A jövőbeni hó mennyisége (10 ⁹ m ³)	Változás
1000	15–20	0,5–1	95–98% veszteség
1500	28–35	8–12	65–70% veszteség
2000	40–50	20–28	50–60% veszteség
2500	30–38	18–22	40–45% veszteség
3000	8–10	8–10	< 5% változás
3500	2–3	2,5–3,5	15–20% nyereség
4000	0,8–1,2	1,0–1,4	15–20% nyereség

D. Mediterrán turizmus

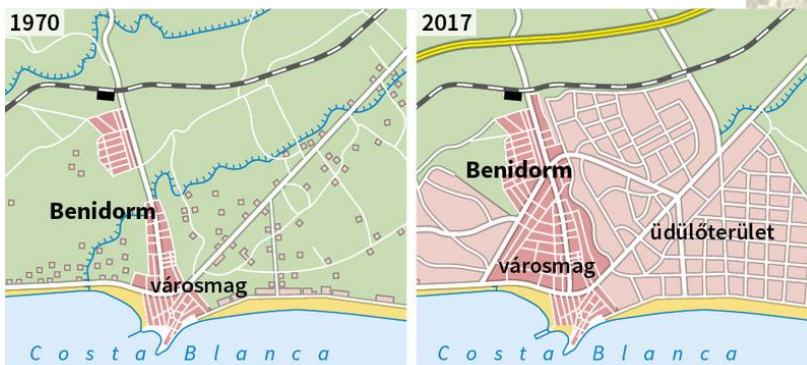
Vizsgálják meg, majd mutassák be a dél-európai országok turizmusának jellemzőit egy spanyol város példáján keresztül! Használják a mellékelt forrásszemelvényt és ábrákat!

- Keressék meg a Google Térképen Benidorm (Spanyolország) városát!
- Mely tényezőknek köszönheti gyors fejlődését?
- Mikor kezdődött a város gyors fejlődése?
- Mely időszakban fejlődött leggyorsabban a kisváros turizmusa?

A dél-európai napfényövezet országaiban a **gazdasági növekedés motorja a turizmus**, amivel együtt a közlekedés és a távközlés is fejlődött. A mediterrán éghajlat, a tengerpart, a könnyű, finom és egészséges zöldség- és halételek, az ókori és középkori kultúra emlékei vonzóak a külföldi turisták számára. Benidorm egy tengerparti város Spanyolország keleti részén, a Costa Blanca partján. Az egykori halászfalu egy égis éré épületekkel teli üdülővárossá alakult át. Benidorm az egyik szálláshellyel rendelkező település a Földközi-tenger partján. A városnak kb. 70 000 állandó lakója van, azonban a nyári hónapokban lakosainak száma megközelíti az egymilliót. A legtöbb turista az Egyesült Királyságból érkezik.

Új hotelek építése Benidormban

Benidorm területe és tengerpartja az 1960-as években és napjainkban.